

En trådsmal vidräkning med gamla tankemönster

12-02-13

Victoria Andersson
Röd tråd
Bibliotekets Konsthall
Piteå

Broderi är ett synnerligen tidskrävande hantverk. Traditionellt har tekniken oftast förknippats med kvinnlig husflit och använts till att utsmycka vardagliga textila material som kläder och hemtextil.

Hantverket har även genom tiderna förekommit som fri konst i berättande bilder som exempelvis i Bayeux-tapeten, ett världsberömt 70 meter långt medeltida broderi som skildrar normandernas erövring av England år 1066.

Ett annat berömt exempel är den jämtländska Överhogdalsbonaden från samma tid. Bland många nutida kvinnliga konstnärer har tekniken fått något av en renässans.

Victoria Andersson har i utställningen Röd tråd på Piteå konsthall valt just broderiet som uttrycksmedel. Utställningstiteln anspelar på bruket av röd tråd i vissa broderier, men jag får även en känsla av en referens till kvinnliga traditioner genom tiderna.

Att brodera är i någon mån att med eftertanke nästa tiden vid ett stycke tyg. Stygn efter stygn, byggs bilderna upp. En oändlig räkka av tid, överväganden och tankar fästes vid tyget. Tiden är en djupdimension i den broderade bilden. Det idoga och gedigna hantverket är en annan.

Den tunna tråden och de fria stygnen i bilderna ger en speciell nerv åt varje linje. Linjerna blir lite spretiga, som drivna ur en trasig reservoarpenna. Ibland gör hon ytor av sina stygn men oftast blir det ett slags konturteckningar. Stundtals broderar hon på ett tunt vitt tyg som monterats ovanpå ett mönstrat vilket ger liv och en bakomliggande rumslighet i de annars helvita ytorna. Hennes uppväxt i Kiruna ger spår i bildberättelserna. De smutsiga snöhögarna som ligger kvar vid skolavslutningarna halvvägs in i juni blir en ironisk kommentar till bildtitlarna Den blomstertid nu kommer och Med lust och fågning stor. Bilden På Jakt är en parafraas på Kirunakonstnären Alvar Janssons monumentala oljemålning Ripjägare på fjället från 1985. I Anderssons version är jägaren, till synes en flicka, försedd med långa har- eller åsneöron samt kamouflageläkostym. I bilden Artrik väggkant ligger två jägare på lur bland rallarrosorna iklädda ett slags flugsvampsmössor, som ger associationer till talibanhuvudbonader. De siktar på något utanför bilden medan tårarna rinner från deras ögon, alltmedan en tung himlakropp hänger som ett hot ovanför deras huvuden.

Det blir något av ett dubbelt budskap i bilden. Man frågar sig om de gråter av empati för den natur som de själva tillhör men som de för sitt höga nöjes skull tar död på? Eller gråter de för att få sympati för den naturvård de säger sig utöva?

Anderssons bilder känns som en uppgörelse med den grabbiga machokultur som så starkt präglar vår landsända där exploatering av allt levande tycks vara en ledstjärna i tillvaron. Den emblematiske bilden Powerflower blir en symbol för ett manssamhälle där barnet tar sin Jägarexamen genom att själv skjuta sig ett gosedjur att leka med. Flickans långa hår döljer ett par långa haröron. Möjligen en antydning om att hon själv en dag kan bli ett villebråd i machomännens jakt på troféer.

Det finns ett klart feministiskt genusperspektiv i Victoria Anderssons bilder. En vidräkning med otidsenliga manliga tankemönster, som om de fritt får fortsätta, kommer att leda oss i fördärvet.

Bertil Sundstedt